

19.3.2012

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö (VM 125:02/2007)

Julkishallinnon tietoluovutusten periaatteet ja käytännöt -loppuraportti

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Oulun kaupungilta lausuntoa *Julkishallinnon tietoluovutusten periaatteet ja käytännöt* –loppuraportista. Vastaukset lausuntopyyntöön pyydettiin toimittamaan sähköpostitse (valtiovarainministerio@vm.fi ja anne.kauhanen-simanainen@vm.fi) 26.3.2012 mennessä.

Loppuraportti luettavissa internetissä:

http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/076_ict/20120208Julkis/julkishallinto_taitto.pdf

VM pyysi lausunnossa kiinnittämään huomiota seuraaviin näkökulmiin:

- tietoluovutuksen maksullisuuteen liittyvät periaatteet
- julkisen hallinnon avoimen datan lisensointimallit
- perusrekisterien käyttöehdot
- näkemykset ehdotetuista toimenpiteistä

1) Tietoluovutuksen maksullisuuteen liittyvät periaatteet:

- Oulun kaupunki kannattaa periaatetta 1, jonka mukaan julkisen hallinnon viranomaisten välisen tiedon sähköisestä vakiomuotoisesta luovutuksesta viranomaistarkoituksiin ei peritä maksuja.
- Oulun kaupunki kannattaa periaatetta 2, jonka mukaan julkisen hallinnon viranomaisten sähköisessä muodossa olevat tiedot ovat mahdollisimman laajasti kansalaisten, yritysten, tutkimuksen, koulutuksen ja koko yhteiskunnan saatavilla tietoja koskevat luovutus- ja muut rajoitukset huomioon ottaen. Tiedot luovutetaan ensisijaisesti maksutta tai ns. irrotuskustannuksilla.
- Yllä kuvattujen periaatteiden ensisijainen tarkoitus on edesauttaa julkisen hallinnon yhteentoimivuutta, perusrekisterien ja tietovarantojen hyödynnettävyyttä ja sitä kautta avata erilaisia tietojen hyödyntämismahdollisuuksia uusille innovatiivisille ratkaisuille tai palveluille. Tietojen avaamisen kautta luodaan myös mahdollisuuksia yrityksille ja yhteisöille osallistua uusien palveluiden kehittämiseen, joka on kannatettava idea.
- Yllä kuvattujen periaatteiden konkretisoinnissa tulee varmistaa eri organisaatioiden toimintaedellytykset (mahdolliset maksutulojen menetykset ja luovutuksesta aiheutuvat kustannukset/korvaukset). VM on selvittänyt mahdolliset kustannusvaikutukset eri ministeriöiden ja virastojen näkökulmasta. Vastaavat arviot on tehtävä myös kuntasektorilla, joissa selvitetään maksuttomuuden vaikutukset eri tahojen rahoitukseen.

2) Julkisen hallinnon avoimen datan lisensointimallit:

- Raportissa ehdotettu avoimen datan lisenssimalli, joka perustuu kansainväliseen Creative Commons–lisenssimalliin, on hyvä lähtökohta yhteiseksi lisensointimalliksi.

- Raportissa on esitetty tietyt poikkeukset, jotka täytyy ottaa huomioon avoimen data lisensoinnissa. Oulun kaupungin toiveena on, että myös kuntasektoria koskevat mahdolliset poikkeustapaukset kartoitetaan kattavasti lisenssimallin jatkovalmistelussa, jolloin yksittäisten kuntien ei tarvitse erikseen selvittää lisensointiin liittyviä asioita.
- Oulun kaupunki kannattaa, että avoimen datan lisenssimalli käsitellään ja vahvistetaan JHS –prosessin kautta, jossa on huomioidaan myös kuntasektorin tarpeet.

3) Perusrekisterien käyttöehdot:

- Oulu kannattaa yhteisten käyttöehtojen tavoitteita, joiden tarkoituksena on määritellä ja yhdenmukaistaa viranomaisten pitämistä yhteiskunnan perusrekistereistä luovutettujen tietojen käsittelyä.
- Käyttöehtojen jatkovalmistelussa on huomioitava lainsäädännölliset näkökulmat ja kuntasektorin toimialojen erikoispiirteet ja niiden vaikutukset yleisperiaatteisiin. Myös erilaiset väärinkäyttömahdollisuudet tai -riskit tunnistaa ja mahdollisuuksien mukaan ehkäistä tai estä ne.
- Oulun kaupunki kannattaa, että perusrekisteritietojen käyttöehdot käsitellään ja vahvistetaan JHS –prosessin kautta, jossa on huomioidaan myös kuntasektorin tarpeet.

4) Näkemykset ehdotetuista toimenpiteistä:

- Yhteentoimivuuden näkökulmasta pitäisi pyrkiä pikavoittoihin eli avata perustietovarannot ja pyrkiä sitä kautta tietojen nykyistä parempaan hyödynnettävyyteen.
- VM:n tulee toimia tämän lausuttavana olevan kokonaisuuden koordinoijana valtakunnan tasolla niin, että käytännöt eri organisaatioiden ja toimialoilla ovat mahdollisimman pitkälle yhtenevät (maksukäytännöt, lainsäädännön kehittämistarpeet jne.) vaikka eri osa-alueiden valmisteluvastuu on hallinnonaloilla ja ministeriöillä.
- Erilaiset lupa- ja sopimusprosessit tulee sähköistää mahdollisimman pitkälle.
- Sähköistämistoimenpiteet tulee perustaa kustannus-hyötyanalyysiin, joista selviävät kokonaiskustannukset ja saavutettavat hyödyt eri osapuolten näkökulmista (tiedon omistaja, asiakas, hyödyntäjä, jne.).
- Osana datan avaamista ja tiedon välityksen sähköistämistä tulee lähteä koordinoidusti kehittämään myös julkisen hallinnon tietoarkkitehtuurikokonaisuutta (tietovarannot, käsitteistö, tietomuodot, tiedon laadunhallinta) ja ydintietojen hallintaa ("yksi tieto yhdessä paikassa politiikka").
- Raportissa ehdotetut toimenpiteet ovat "futuuri muodossa" eli niiden toimeenpanemiseksi tarvitaan selkeä toimintasuunnitelma, joka sitouttaa myös ministeriöt asian edistämiseen.
- Raportissa ehdotetut toimenpiteet ja niiden vaikutukset pitäisi kartoittaa myös kuntasektorilla koordinoidusti, esimerkiksi Kuntaliiton toimesta (kunnissa olevat tiedot ja niiden mahdollinen hyödyntäminen yksityisen sektorin tai muiden toimijoiden toimesta).
- Kuntasektorin toiminnot ja tietovarannot kattavan kartoituksen avulla tunnistetaan konkreettiset hyödyt eri toimijoille ja luovutukseen liittyvät kustannukset, joiden pohjalta tehdään toimenpidesuosituksia koko kuntasektori huomioiden (yhtenäiset käytännöt).

Oulun kaupungin puolesta Oulussa 20.3.2012

Juhani Heikka, va. tietohallintojohtaja
 email: juhani.heikka@ouka.fi
 puh: 044 703 1627